

ELS ORGUENERS QUE TREBALLAREN A LA CATEDRAL DE GIRONA DURANT ELS ANYS 1800-1850

MONTI GALDON I ARRUÉ

Com a mestres orgueners s'han considerat totes les persones que el capítol contractava per netejar, arranjar, afinar i reconstruir els quatre orgues que en aquell moment hi havia a la catedral. El treball d'aquestes persones era molt necessari per al funcionament correcte dels instruments esmentats, ja que els orgues necessiten un manteniment constant. Els termes utilitzats en els documents de l'època per a designar aquest ofici són: *orguer*, *organero*, *organer*, *fuster orguer* i *fabricador d'organi regio*.

Hem tingut coneixement de la identitat dels mestres orgueners i llur tasca mercès bàsicament a dues fonts documentals existents a l'Arxiu Capitular de la Catedral de Girona (ACCG), als llibres de *Resolucions capitulars* i als llibres de *Comptes de l'obra*.

Pel que fa a la catedral de Girona, l'any 1799 tenim documentada l'existència de quatre orgues: l'orgue gran, l'orgue petit,¹ l'orgue de la capella de l'Esperança i l'orguenet portàtil.²

L'orgue gran estava elevat i situat al costat de l'evangeli. Ja en aquella època consta que era un instrument antiquíssim, perquè el mestre orguener Honorat Grinda, en el pressupost d'arranjament que presentà a la catedral l'any 1826, diu que les fustes de la maquinària tenen més de tres-cents anys d'antiguitat.

El mateix any 1826, amb el desig de posar més registres i transformar l'orgue, els membres capitulars, aconsellats pels germans Grinda, decidiren canviar l'orgue de lloc i posar-lo al centre de la nau, darrere del cor. Aquest instrument, com tants altres orgues de la ciutat, desaparegué amb la Guerra Civil de 1936-1939.

L'orgue petit estava elevat i situat davant del gran, per tant al costat de l'evangeli.

1. En la documentació consultada aquest instrument apareix citat com a «orgue petit» i també com a «orgue de semidobles»; segurament era el que empraven en aquest tipus de festivitats.

2. Utilitzem la paraula *portàtil* perquè és el terme que apareix en la documentació original. Segurament hom designava així els orgues positius de petites dimensions, diferents dels orgues portatius, de dimensions molt més reduïdes i que els podia portar una sola persona.

Hi havia un tercer instrument anomenat *orgue de la capella de l'Esperança o dels claustres*. Aquest orgue encara fou vist pel mestre Francesc Civil i els seus coetanis.³ Com els orgues gran i el petit, citats anteriorment, quedà totalment destruït durant la Guerra Civil.

El quart orgue era l'orguenet portàtil. Aquest instrument s'utilitzava sobretot en les processons, ja fossin de recorregut llarg, per diversos carrers de la ciutat fins a arribar a la plaça del Vi, o de recorregut curt, pel claustre i pels voltants de la catedral, sortint per la porta principal i acabant a la porta dels Apòstols. També s'utilitzava la nit de Nadal.

En aquest punt parlarem dels individus que arranjaren i tingueren cura dels orgues de la catedral de 1800 a 1850. Es reproduïxen les informacions pertanyents a aquestes persones, els pressupostos d'arranjament que realitzaren, així com altres dades d'interès referides als orgues.

L'orguener tenia la funció d'adobar i afinar els quatre orgues de la catedral. En els documents consultats ens consta que el 1811 cobrava trenta lliures l'any, que passaren a ser quaranta lliures a partir de 1816:

Orguer: Lo Molt Illustre Capítol resolgue/ pagar conducta per adobar los organs/ y conservarlos habilitats y doná aquesta/ comisio à Francesc Vilella y se li donara/ al any aleshores [...] 30 ll s.⁴

A partir de l'any 1823, després del període històric conegut com a *Trienni Liberal* es van veure molt minvats els pressupostos de la catedral i decidiren per resolució capitular que, a partir d'aquell moment, els orgueners cobrarien segons el temps treballat i els materials utilitzats; per això es pot dir que la plaça d'orguener pròpiament dita desaparegué.⁵

FRANCESC VILELLA (1799-1816)

Del període estudiat, és el primer orguener del qual tenim constància. En l'acta capitular corresponent al 18 de gener de l'any 1799, hi trobem un memorial on se sol·licitava un testimoni conforme havia arranjat els quatre orgues de la catedral:

Itt: Léi un memorial de Francisco Vilella Organero de/ la presente Ciudad, solicitando testimonio de/ haber arreglado los quatro Organos de esta Yglesia à sa-/ber el mayor, el de Semidobles, el de la Capilla de la/ Esperanza y el portatil, y de haberlos dejados corrien-/tes.⁶

3. Francesc CIVIL I CASTELLVÍ, *El fet musical a les comarques gironines en el lapse de temps 1800-1936*, 2a ed., Girona, Dalmau Carles Pla, 1994, p. 47.

4. ACCG, *Comptes de l'obra 1811-1813*, f. 118.

5. Vegeu la nota 11 corresponent a l'orguener Pere Figueres, que arranjà els orgues el 1823.

6. ACCG, *Resolucions capitulars 1798-1800*, 18 de gener de 1799, f. 22.

El 6 de desembre de l'any 1806, demanà al capítol que li llogués la casa on vivia el fuster Narcís Puig, que es trobava a la baixada de Sant Feliu:

Itt: Ley otro Memorial de Francisco Vilella organero de esta/ Ciudad, suplicando que el Cabildo le arriende la Casa, que/ tiene à la bajada de S.ⁿ Feliu, en virtud de haber falle-/cido Narciso Puig fuester [sic], que la habitaba y es del Ferial./

*Res. Que pase este Memorial al Administrador del/ Ferial.*⁷

L'11 de juny de l'any 1810, consta en els llibres d'obra el pagament a Francesc Vilella de 20 lliures, 10 lliures menys de l'habitual perquè estaven en plena invasió francesa.

Als 11 juny de 1810 tinch pagat a Francisco Vilella/ fuster orguer vint lliures barceloneses per la conduc-/ta de 1.ª Juny de 1809 á 31 Maig de 1810 re-/baixadas 10 ll s atesa la pobresa de la Yglesia... 20 ll s.⁸

L'any 1812 s'arreglaren les manxes, i l'encarregat de fer-ho fou Francesc Vilella, l'orguener del capítol. Entre altres coses interessants digué que l'orgue tenia cinc manxes, també que havia deixat a punt de funcionar l'orgue gran i la cadireta, a més de moltes flautes que «de anys no parlaban». La recomposició pujà 200 lliures, 3 sous i 9 diners.

Compte dels Jornals ordinaris, extraordinaris, y/ materials empleats per mi en la recomposició del Orga/ gran de la Cathedral de la present Ciutat./

Primo: per 80 Jornals ordinaris i extraordinaris fora de/ la dita Cathedral per la recomposicio del Orga gran, â rahó de 1 ll 17 s 6 d per Jornal [...] 161 ll 5 s/

Mes: per las ludas [sic] que tinch gastát en las sinch manxas, secrets,/ portavéns, y canóns de las manxas [...] 18 ll __s/

Mes: per claus, petits, y grans, empleáts en las manxas, interior,/ y exterior del sobre dit orga [...] 6 ll __s/

Per Aygua Cuit, y Guix [...] 6 ll 5 s/

Per filferro, y de llautó [...] 5 ll 10 s/

Per estany, fustas, y verguillas del teclat [...] 3 ll 3 s 9 d/

total suma 200 ll 3 s 9 d/

Ab la dita recomposició no sols queda corrént lo Orga gran, y/ cadireta, si no que també quedan entonadas varias flautas que de/ anys no parlaban; com podrá informar lo Organista de/ la present Iglesia./

Gerona 25 Mars de 1812/ Francesch Vilella Organer⁹

7. ACCG, *Resoluciones capitulares 1803-1807*, 6 de desembre de 1806, f. 332v.

8. ACCG, *Comptes de l'obra 1809-1815*, f. 108.

9. ACCG, *Comptes de l'obra 1813-1815*, mig foli solt, blau clar, vertical, inscripció «1812».

NARCÍS VILELLA (1816-1823)

Era fill de Francesc Vilella i, com el seu pare, orguener de la catedral. El 23 de novembre de l'any 1816, tenim la notícia del traspàs de Narcís Vilella, i el capítol nomenà un altre orguener, sense que n'aparegui el nom; és molt probable que es tractés del seu fill Narcís. En aquesta informació també surt reflectit el sou que es pagava als orgueners, de 40 lliures l'any:

Ytem. El Sor Cuffi propuso que haviendo fallecido N. Vilella/ encargado de limpiar el organo de esta Yglesia se ofrecia/ servir dicho empleo, el Sujeto que acaba de recomponerlo/ mediante el salario de 40 ll s, que V.S. pagaba anual al/ primero./
Resol. Hagase como lo propone el Sor Cuffi.¹⁰

PERE FIGUERES (1823)

El 14 de juny de l'any 1823, Pere Figueres sol·licità al capítol que el nomenés orguener de la catedral. El capítol hi accedí, però ja no li pagà un sou cada any, com s'havia fet fins en aquell moment, sinó segons el temps treballat.

4.º Se leyó un Memorial del Organero Pedro Figueras pidiendo/ el nombramiento de tal de esta Sta. Yglesia./
Resol.^a El Cabildo se valdrá del Suplicante, siempre que lo necesite, y/ le satisfará lo que ganare por los dias, ó ratos que trava-/je para arreglar o afinar el organo de esta Sta. Yglesia.¹¹

ELS GERMANS HONORAT I ANTONI GRINDA (1826-1831)

El 25 de febrer de l'any 1826, l'organista Antoni Guiu exposà al capítol que l'orgue estava en molt mal estat. L'orguener del capítol, Pere Figueres, digué que l'arranjament que calia fer era important, per la qual cosa acordaren avisar un reconegut orguener que es trobava a Perpinyà.¹²

Se leyó una proposicion de los S.S. Comarios Obreros, relativa a que,/ habiendoles manifestado el organista de esta Sta. Yglesia, que el orga-/no estaba en muy mal

10. ACCG, *Resoluciones capitulares 1815-1817*, 23 de novembre de 1816, f. 131.

11. ACCG, *Resoluciones capitulares 1823-1825*, 14 de juny de 1823, f. 2v.

12. Dels germans Honorat i Antoni Grinda, tenim coneixement que havien construït dos orgues a prop de Niça: el de l'Escarene, l'any 1791, i el de Villefranche-sur-mer. Vegeu Yves CABOURDIN, «La restauration de l'orgue de l'Escarene (Grinda 1791)», *Facteurs d'orgues français*, VIII (1984), p. 20-30; Michel GIROUD, «La restauration de l'orgue Grinda de l'église Saint-Michel de Villefranche-sur-mer», *Facteurs d'orgues français*, 1982, p. 20-23.

estado, y a peligro de inutilizarse, si no/ se atendia a su composicion, habian hecho reconocerlo por el/ organero de Cabildo, quien manifesto, que la composicion/ era de consideracion, y que por lo mismo pudiera llamarse/ a otro facultativo para formar el presupuesto de gastos./ En su vista, teniendo noticia dichos S.S. que en Perpinyan hay/ un facultativo acreditado, propusieron que podria llamar-/se le abonando los gastos de su viaje, y demas./

*Res.^{on} Como lo proponen los S.S. Obreros.*¹³

Aquest acreditat orguener de Perpinyà¹⁴ era Honorat Grinda, que treballava amb el seu germà Antoni. El mes de maig de l'any 1826, presentà un pressupost:

El Señor Hurtado como Obrero dijo: que habiendo llegado el orga-/nero de Perpinyan; y reconocido el Organo, presentaba su informe re-/ducido que para la completa composicion del Organo Mayor se nece-/sitarian 4000 ll. catalanas [...]¹⁵

Tot seguit presento un resum amb el més interessant de les setze disposicions que tenia aquest pressupost:

1. Desmuntar, netejar i acordar tot l'orgue gran; i posar a punt l'orgue petit, per poder-lo utilitzar mentre s'arreglava el gran.

2. Fer nous els secrets de l'orgue gran, cadireta, ecos i contres. De forma que l'orgue gran i la cadireta tinguessin cinquanta-quatre tecles movibles; els ecos, tres octaves (augmentant en deu tecles els anteriors), i les contres, una octava i mitja. A més, els secrets haurien de ser més amples i més grans per a tenir la capacitat d'afegir-hi, sempre que es volgués, nous registres.

3. Es faria de nou tot el mecanisme: els tres teclats mòbils serien d'os; i també es faria el pedaler.

4. Quedà a càrrec de l'orguener posar els tubs nous que faltessin com a conseqüència d'augmentar el nombre de registres.

5. Es construiria un registre nou de veus humanes en l'orgue gran, i un altre de bordó a la cadireta, perquè l'harmonia d'aquesta guardés proporció amb l'orgue gran.

6. Les manxes es farien noves, per a donar a l'orgue el vent que necessitava, sense un esforç excessiu.

7. Tots els registres i tubs inutilitzables es farien de nou.

9. Les fustes i tot material que es trobés en bon estat podria ser reutilitzat.

10. Tot el mecanisme es construiria segons les regles de l'art, utilitzant bons materials tant de fusta com de metall.

13. ACCG, *Resoluciones capitulares 1825-1827*, 25 de febrer de 1826, f. 28v.

14. En la documentació consultada, consta que són de Perpinyà, però el fet de signar els pressupostos en italià, «Onorato et Fratelli Grinda fabricator d'organo Regio», el seu cognom de clara ascendència italiana i la circumstància d'haver construït orgues prop de Niça, podria molt bé indicar-ne l'origen italià.

15. ACCG, *Resoluciones capitulares 1825-1827*, 5 de maig de 1826, f. 34v.

La transcripció íntegra dels documents originals la podem veure a l'apèndix documental. En l'apèndix 1 hi ha la transcripció de l'«informe reducido», citat en la resolució capitular del 5 de maig de l'any 1826; el document està originalment escrit en català. En el document 2 hi ha la transcripció del pressupost complet, amb les setze disposicions.

El 28 de febrer de l'any 1830 consta per acta capitular que ha acabat l'obra d'arranjament de l'orgue:

La Comision de Organo propuso que estando ya al finalizarse la Obra del/ Organo podrían nombrarse revisores./
Res. Propongan los Comisarios el sugeto que mejor parezca.¹⁶

El 24 de març els membres capitulars acordaren avisar l'organista Mateu Ferrer, organista de la catedral de Barcelona, considerat «como el mejor profesor de la Provincia de Catalunya», perquè emetés la seva opinió de la reforma.

Dictaminà la seva opinió sobre l'orgue, per escrit, el 12 de març de 1830, i fou llegida en la sala capitular el dia 14 de març. A continuació, hi ha un resum dels punts més importants d'aquesta carta, document molt interessant per la gran informació que ens aporta, transcrita al document 3 de l'apèndix. Entre altres coses deia:

- a) L'orguener ha fet l'obra tal com va quedar acordat en el pressupost.
- b) El so de tots els registres de l'orgue és bo i sonor, si sembla flac és per la gran nau de la catedral, que escampa l'eco pels quatre costats.
- c) La circumstància anterior es pot solucionar, en gran part, «tapant» les tres cares de l'orgue i els laterals (fent una caixa de ressonància).
- d) El fet de «tapar» l'orgue comportarà diversos avantatges, com ara: preservar l'orgue de l'aire i la pols; conservar-ne millor l'afinació i augmentar-ne la sonoritat. Aniria bé, també, fer unes obertures que mitjançant un mecanisme s'obriessin i es tanquessin per a poder fer matisos de forte i piano, és a dir, l'expressió.
- e) El registre de veus humanes és bo i està ben construït; si no sona prou fort és perquè li falta la caixa de ressonància.
- f) El constructor ha posat catorze registres nous, no mencionats en el pressupost, que estan ben construïts, i tenen bon so; val la pena de quedar-se'ls.
- g) La col·locació i distribució del mecanisme està fet amb un gran encert, ja que amb un cop d'ull es pot veure tot el mecanisme.

El dia 24 de març, després d'haver llegit aquest informe, els canonges del capítol acordaren que valia la pena comprar els catorze registres nous i construir la caixa de ressonància.

Així doncs, a partir d'aquell moment van tenir l'orgue al centre de la nau recobert amb un moble de fusta per a una sonoritat millor. Durant la Guerra Civil

16. ACCG, *Resoluciones capitulares 1825-1827*, 28 de febrer de 1830, f. 20.

de 1936-1939 aquest instrument quedà totalment destruït. L'orgue que ens ha arribat encara conserva la mateixa ubicació que els membres de la catedral decidiren l'any 1826.

No he transcrit els documents referents al canvi de lloc de l'orgue i les votacions que es realitzaren, doncs els debats foren llargs i no aporten dades significatives pel que fa a la construcció de l'orgue. El canvi de lloc de l'orgue, en aquell moment, obee a qüestions estrictament musicals, com foren augmentar el nombre de registres de l'orgue, que el so del cor, l'orquestra i l'orgue estigués més unit i que l'organista pogués veure de manera fàcil si faltava algun músic i poder-lo suplir mitjançant un canvi en la registració de l'obra que calia interpretar.

El 15 de juliol de l'any 1831 el capítol nomenà orguener Honorat Grinda, perquè s'encarregués del manteniment de l'orgue:

5.º El S.º Canonigo Landache en calidad de Obrero hizo presente por es-/crito, que se podia comprar una Patena [...]; que debia nombrarse un Organero para la conservacion/ del Organo [...] [fol. 4v]

Res.ª 1.º [...]. 2.º que en orden a la conservacion del Organo, los S.S. Cano-/nigos Obreros saquen el mejor partido posible para el señala-/miento de salario anual, del S.º Honorato Grinda su autor ò construc-/tor. 3.º [...]¹⁷

ANTONI PORTELL (1845)

El 14 de juliol de l'any 1845 avisaren l'orguener mallorquí Antoni Portell i Fuyana¹⁸ perquè fes un pressupost per a arranjar l'orgue. D'aquest orguener tenim la referència que va arranjar l'orgue de Vic amb encert:

El S.º Canonigo Compta hizo presente que habia/ ablado con una dignidad de Vich y le dijo ha-/bian compuesto el organo de aquella Catedral/ por un organero de Mallorca el que en la actualidad esta en Barna lo/ que hace presente a V.S. por si gusta valerse de el para compo-/ner el de esta Yglesia./

Res.ª Se comisionan al S. Compta y los dos S.S. Obre-/ros para que escriban a Barcelona y saber de/ dicho Organero para que venga si puede para/ tratar sobre la composicion del Organo de es-/ta Yglesia al que se le abonará los gastos de/ viage á esta.¹⁹

Quan li escrigueren, tingueren notícies que havia anat a Sevilla, i hagueren d'esperar:

17. ACCG, *Resoluciones capitulares 1831-1833*, 15 de juliol de 1831, f. 4 i 4v.

18. El segon cognom, Fuyana, el trobem en alguns estudis com a «Fullana»; en aquest treball m'he basat en la grafia que emprà l'orguener en signar diversos documents.

19. ACCG, *Resoluciones capitulares 1843-1846*, 6 de juny de 1845, f. 25.

El Canonigo Secretario dijo habia tenido abiso del/ Organero en que le dicen habia salido para Sevilla/ mas que pronto regresaria y asi que se le escriba/ dandole noticia de lo que tiene de hacer en dicho/ Organo y de cuantas octabas es./

Res.^{on} Que el Organista forme una nota de lo que se/ tiene de hacer y se le remita.²⁰

Quan arribà de Sevilla, féu el pressupost per a arranjar l'orgue, però el capítol no disposava de diners suficients, per la qual cosa finalment l'obra no es féu. Portell realitzà un pressupost de 2.500 duros de moneda espanyola. Recomanà posar dos registres nous de cadireta i orgue major, relacionant la cadireta amb el primer teclat, i l'orgue principal amb el segon teclat. També era del parer de posar tres registres nous de trompeteria de batalla, i fer una manxa nova. Al pressupost hi afegí 250 duros, d'afinar i netejar l'orgue. Podem veure la transcripció d'aquest document a l'apèndix 4.

Amb el pressupost a la mà, el capítol demanà parer a dues persones: l'organista de la Seu Antoni Xandiera i al també organista Joan Carreras, que en aquells moments començava a fer funcions de mestre de capella, pels múltiples problemes del capítol amb el mestre Barba:

Muy Ill.^e Cabildo: los bajo firmados no teniendo bastantes conocimientos/ ni esperiencia en lo que se les pide, serian de parecer que este mis-/mo plan que presenta el Sr D.ⁿ Antonio Portell Organero que/ se remitiera al Sr D.ⁿ Mateo Ferrer Organista de la Cate-/dral de Barna quien ha Concurrido muchas veces en seme-/jantes en diferentes comisiones de esta especie; y â mas que/ el tal S.^r tendrá presente de cuando vino para ecsaminar/ y ecsaminó el Organo de la Catedral de la presente, si cores-/pondia la obra al precio, y por consiguiente tendrá mas co-/nocimientos practicos para discernir el tal plan y precio si/ corresponeden â la obra que se pretende./ Este es nuestro parecer./ Gerona 15. Julio 1845./

Juan Carreras Pbro. y Organista/ Antonio Xandiera Pbro/ y Organista.²¹

Com podem veure, els dos organistes deien que no tenien prou *coneixements ni experiència* i recomanaven al capítol que demanés parer a l'organista Mateu Ferrer. Però el capítol no disposava de prou diners per a fer front a la reparació que proposà Portell i ho van haver de deixar córrer:

Se leyó el informe de los dos organis-/tas arriba dichos y no pudiendo ellos decir/ lo que puede costar la recomposicion/ de dictamen que se consulte á Barcelo-/na despues de con las que debate sobre el/ particular y que cada capitular manifes-/tó su parecer haciendose cargo el Cabildo/ de ser indispensable la composicion mas siendo/ una suma de consideracion se acuerdo, el in-/forme de los organistas vese al n.º 64/

Res.^{on} Que se suspenda por ahora el tratar/ con el Organero sobre la composicion pagan-/dole el viage de venida é ida como tam-/bien lo que hubiese gastado en

20. ACCG, *Resoluciones capitulares 1842-1846*, 11 de juliol de 1845, f. 26.

21. ACCG, *Resoluciones capitulares 1843-1846*, annex 6.

los dias/ que permaneci6 en esta interin tanto el/ Cabildo acudir4 al Gobierno para afin de con-/seguir alguna cantidad para dicho gasto, pues/ que le [sic] Cabildo se halla exausto de fondos.²²

RAMON ROQUER (1846)

El 14 de gener de l'any 1846, s'avisà l'orguener Ramon Roquer perquè netegés, afinés i posés a punt alguns registres, doncs l'orgue es trobava en males condicions. El capítol dóna 300 lliures i la resta les posà el canonge Landache.

El S. Landache propuso el que se hallaba en esta/ el Organero Ramon Roquer quien ha visto el Organo de/ esta Yglesia el que esta muy sucio y enteramente desafina-/do con algunos registros rotos el que se obliga á ponerle/ corriente con tal que el Cabildo de 300 ll y lo que reste lo/ abonará dicho S. Landache./

Res.^{on} Se admite la propuesta del S. Landache y en su/ consecuencia se comisiona á dicho Sr. con el Canonigo Aulet/ para llebar à efecto la limpia y afinacion de to-/do el Organo por el factor Ramon Roquer por la/ suma de 300 ll que se le satisfaran asegurado que/ el organo quede corriente en la censura que/ se hará al fin de la Composicion y que el Organista/ este a la vista interin se limpie.²³

ANTONI PORTELL (1847)

El 13 de novembre del 1847, tornaren a avisar l'orguener mallorquí Antoni Portell, que estava arreglant l'orgue de Blanes, després d'haver reparat el de la col·legiata de Sant Feliu de Girona, i el sol·licitaren perquè posés a punt el de la catedral.

Aquest orguener presentà al capítol un pressupost de 6.000 lliures. Un dels canvis que proposava era treure els clarins a fora, perquè sonessin més fort. El pressupost es pot llegir en el document 5. La darrera notícia que tenim és que la reparació començà el 3 de març de l'any 1848.

22. ACCG, *Resoluciones capitulares 1843-1846*, 15 de juliol de 1845, f. 26v.

23. ACCG, *Resoluciones capitulares 1843-1846*, 14 de gener de 1846, f. 35.

APÈNDIX DE DOCUMENTS

1. «Informe reducido» sobre l'estat de l'orgue i la seva restauració, per l'orguener Honorat Grinda, 5 de maig de 1826.

Informe reducido

Lo abaix firmat habent fet lo regoneixement del Orga/ gran de esta Sta Ygla, dich que es antiquissima la sua/ construcció; y segóns lo mal estat en que se troban las fustas/ de la sua maquina manifesta ser obra de tres cents anys;/ per lo que qualsevol reparo que se fassa momentaneo sempre/ será inutil y no servirá mes que per multiplicar gastos;/ Segons aixó som de parer:/

Primerament: Si lo M. Yll.^e capitol resol que la Obra del Orga quedí á mon/ carrech, será desmuntat tot lo Orga: Se farán nous los/ Secrét del Orga gran, lo de la Cadireta, Ecos, y lo de las/ Contrás; y compostos de cinquanta quatre teclas lo Secret/ gran y lo de la Cadireta, y lo dels Ecos aumentat de/ deu teclas; per consegüent serán dits Secrét mes amples/ y mes llargs a fi de que se pugui añadir mes registres,/ quedánt á mon charrec y gasto lo fer las flautas novas que/ faltarán per lo augment dels registres existéns en dit Orga./

2 [...] Tot lo mecanisme del Orga , teclats, junt lo de las contras/ será fet de nou, acompanyat de todas las pessas necessarias./

3 [...] Las manxas serán fetas de una nova construcció molt/ suficients per lo vent del Orga, y afi de que sian re-/parats los mals que pateix dit Orga en lo present, y que/ lo manxador pugui manxár ab facilitat./

4 [...] Lo factor se obliga á fer novas todas las flautas que se troban/ novas [sic] inutilizadas y que se trobarán en los registres exis-/ténts; com també en posár corrents las que no sonan per falta de vént, y falta de conductos en lo present./

5 [...] Todas las obras mencionadas, serán fetas segóns las/ reglas del art; reservanse lo poder valerse de las fustas y/ pessas vellas que sian en bon estat per fer la dita reparació./

6 [...] Y gualment será a carrech del factor lo recompondrer las/ flautas vellas que son obertas o escaixadas, limpiar, y/ acordár dit Orga; com també empleari bons materials á/ satisfacció del M. Yll.^e Capitol, y pagar lo fusté, y demés/ obrers ajudants per verificar la dita recomposició del Orga./ [v] Lo M. Yll.^e Capitol procurarà facilitar al factor/ un puesto en la mateixa Ygla. per treballarlo com/ benient á la dita reparació del Orga; com també/ es donarli manxadó sempre que tinga que afinar./ Per los treballs expressats, vestrés de Estañy, fustas,/ pells, y demés materials que se deuen emplear en dit Orga,/ tant en lo interior com en lo exterior de la caixa/ demana lo factor quatre mil lliuras catalanas./ Gerona 5 de Maig de 1826./ Onorato et Fratelli/ Grinda fabricant D'organo/ Regio.²⁴

2. Pressupost de restauració d'Honorat Grinda, 8 de maig de 1826.

Los abajo firmados Canonigos de la Sta Yglesia Cathedral de la Ciu-/dad de Gerona como Comisionados del M. Y. Cabildo de la misma/ para acordar y realizar la contrata el Organo Mayor de dhâ./ Sta Ygl.^a en virtud del acuerdo capitular del dia cinco del corrien-/te decimos que, habiendo comparecido al efecto Dn. Honorato Grin-/da Organero Real por si y á nombre de un Hermano Don Anto-/nio Grinda de comun acuerdo hemos convenido con los pactos y/ condiciones siguientes, bajo las cuales los dichos D.^o Honorato/ y Antonio se obligan á emprender la obra ô composicion del/ expresado organo, hasta dejarlo corriente á satisfaccion del/ M. Y. Cabildo./

Art.º 1.º [...] Será obligacion de dhôs Honorato y Antonio el desmontar/ limpiar y acordar perfectamente todo el organo Mayor de esta/ Santa Yglesia y poner servible el pequeño para usarlo duran-/te la composicion del Mayor./

24. ACCG, *Resoluciones capitulares 1825-1827*, foli inserit a continuació del núm. 35.

Art.º 2.º [...] Será tambien la de hacer los secretos del organo grande, de/ la Cadireta, Ecos, y de las Contrás, compuestos el grande y la Cadi-/reta de cincuenta y cuatro teclas movibles de tres octavas el de los Ecos, de octava y media, el de las contrás, y segun estos los/ secretos deberan tener la capacidad para añadir, cuando re-/quiera nuevos registros, quedando dichos secretos corrientes/ para colocar solamente las flautas cuando se resuelva ha-/cerlos./

Art.º 3.º [...] Serán obligados dichos factores en hacer nuevo todo el mecanis-/mo del organo, tres teclados de mando movibles y estos de hueso y uno/ de pies acompañado todo de las piezas necesarias para/ la perfecta organizacion./

Art.º 4.º [...] Queda â cargo de los factores el hacer nuevas todas las flau-/tas que faltan por el aumento de los registros, que existen./

Art.º 5.º [...] Se obligan los mismos â construir un registro nuevo de vo-/ces humanas, como tambien un bordón â la Cadireta/ paraque la armonia de esta guarde proporcion con el/ organo grande./

Art.º 6.º [...] Ygualmente los fuelles seran hechos de nuevo y de nueva/ construccion suficiente para dar al organo el viento que/ necesita y â fin de que sean reparados todos los males/ que parece dho organo; y que el afuellador pueda dar el vien-/to con mas facilidad./

Art.º 7.º [...] Todas las flautas de los registros existentes que se hallen/ inutilizadas serán hechas de nuevo como tambien poner/ corrientes las que no lo estén por falta de viento ô de conducto/ para ello./

Art.º 8.º [...] Todas las flautas que se hallen en el organo en mal estado,/ ô bien sea por hallarse abiertas ô de cualquier otra manera/ no dén el sonido correspondiente â su objeto seran re-/hechas./

Art.º 9.º [...] Los factores podrán utilizarse de las maderas y demás ma-/teriales que se hallen en buen estado, y pueden segun esto ser-/vir en el organo./

Art.º 10. [...] Todo el mecanismo del organo debiera ser hecho segun las re-/gls del arte y además deberán emplearse para la repara-/ción y construcción tanto de made-/ras como de metal./

Art.º 11. [...] Para la construcción y recomposición el M.Y. Cabildo no/ debe reconocer otros Artistas que los dos Hermanos D.ª Ho-/norato y Antonio Grinda y por consiguiente será de/ cargo de estos el cuydarse de todo lo que pertenezca al ramo/ de Carpinteria, herrería y demás utiles necesarios para/ completar dicha obra, y unicamente será de cargo del Ca-/[v]bildo el proporcionarles afuellador para la afinacion cuan-/do lo necesiten./

Art.º 12. [...] Todos los mencionados trabajos serán hechos con la perfecci-/on del arte â satisfaccion del M.Y. Cabildo y con la aproba-/ción de peritos si fuese necesario siendo de cuydado de los/ factores que todas las flautas tengan el sonido agradable/ resultando en el todo de la construccion la armonia sono-/ra que pide el instrumento, y magestad de la S.ª Ygl.ª/ Cathedral./

Art.º 13. [...] El M.Y. Cabildo atendiendo â cuanto va expresado en los/ articulos antecedentes se obliga â satisfacer â los Hermanos/ D.ª Honorato y Antonio Grinda la cantidad de cuatro Mil/ libras Catalanás, en esta forma: las dos mil libras se les/ iran entregando â proporcion de que vayan adelantan-/do los trabajos, y las restantes dos mil se les entregarán/ luego que hayan dejado concluida la obra â satisfac-/cion del M.Y. Cabildo./

Art.º 14. [...] Asi mismo se obliga el M.Y. Cabildo â facilitarles la pri-/mera pieza de la Sala Capitular paraque en ella pon-/gan su laboratorio, ô taller./

Art.º 15. [...] Los expresados factores se obligan â empezar la obra/ cuanto antes y seguirla sin interrupcion, y sin que/ puedan empezar otra obra que impida la de esta/ contrata./

Art.º 16. [...] Los mencionados Comisionados en representacion/ del M.Y. Cabildo, y los expresados D.ª Honorato y Antonio/ [v] Grinda se obligan mutuamente â las condiciones esta-/blecidas en los articulos de esta contrata, pudiendose/ demandar igualmente en juicio, siempre que por/ cualquiera de las partes se faltase â lo que en ella/ se estipula; y para su mayor validez y firmeza dan/ â este papel privado toda la fuerza que por derecho se per-/mite, y como si fuera otorgado el contrato en escritu-/ra publica; para lo que lo firmamos todos en la Ciudad/ de Girona â los dias 8 de Mayo del año Mil ochocien-/tos veinte y seis./

Por indisposicion del Sor D.ⁿ Fran.^{co} Junca/ Juan Pons Canonigo/ Jaime Codorniu Canonigo/ Manuel Hurtado Comicionado/ Antonio Guiu Pbro. Organista/ Comicionado/ Onorato et Antonio Grinda fratelli/ Fabricator D'organi Regio.²⁵

3. Carta d'en Mateu Ferrer, 24 de març de 1830.

[1]

Yll.^{mo} Señor/

Los que abajo firmamos Comisionados por V.S.Y./ y el factor para hacer el reconocimiento del Organo/ nuevo de esta St.^a Yglesia damos la siguiente/ Censura./

Primeramente, hemos registrado todo el Organo/ interior, y exteriormente con toda prolijidad/ su mecanismo, confrontando con la nota de los re-/gistros, y el estado, que tenia el Organo ante-/riormente dada por D.ⁿ Antonio Guiu, como/ tambien con la contrata hecha con el factor Grinda,/ de todo lo que resulta, que el Organo esta hecho con/ todas las reglas del arte, con solidez, y pulidez/ en todos sus materiales, hallandose cumplida/ la Contrata por el factor á tenor de la nota/ de lo q.^e antes tenia, y los registros de que se/ componia. El tono de todos los registros que com-/ponen dicho Organo es bueno, y sonoro, y aunque/ parece algo flaco es por la grande nave de la/ Yglesia, que absorbe las voces, y esparce el eco/ por los quatro angulos, lo que puede remediarse/ en gran parte, tapando por dentro las tres caras/ [v] de tras coro, y laterales, de que resultará/ las ventajas que el Organo estará preserva-/do de los Ayres, y polvo, conservara mejor/ su afinacion y despedira el Eco mas reu-/nido aumentando su voz, haciendo tambien/ unas haberturas en las puertas de la/ Cara del coro si fuese necesario./ En quanto al registro de voces huma-/nas, aun que le hallamos bueno, y bien/ construido, no puede hacer su efecto por las/ razones dadas, y por que siendo este un/ registro, que deve oirse de larga distancia/ encerrado en una caja, que por medio de/ resorte se abre y cierra, hace sus fuer-/tes y pianos que es su alma, sin cuias/ circunstancias nunca puede brillar, ni cau-/sar el debido efecto por su delicadeza./

Tambien hemos registrado y examina-/do flauta por flauta los catorce registros/ nuevos, que ha hecho, y colocado el factor/ ademas de la obligacion de la Contrata,/ los que estan bien contruidos segun reglas/ del arte, y tienen buen tono; y somos de/ parecer que deve V.S.Y. quedarse con ellos,/ [2] porque tanto los Nazardos del Organo Grande,/ como la Corneta de la Cadireta son indispen-/sables por ser de los que mas se deben usar/ y los restantes igualmente para el lucimiento/ del Organo, y Organista, y el precio, que/ pide el Organero por dichos catorce regis-/tros nuevos es el mas equitativo, y barato,/ que puede darse./

En quanto á todo lo demas del Organo,/ no encontramos cosa, que notar debiendo/ hacer presente, que la colocacion, y dis-/tribucion del mecanismo tiene mucho/ merito, porque á un golpe de vista puede/ persistirse toda la maquinaria, lo que/ no sucede ordinariamente en los demas/ organos./Gerona 24 Marzo de 1830/

Mateu Ferrer [amb la rúbrica] / *Jose Barba Pbro.* [amb la rúbrica]²⁶

4. Primer pressupost d'Antoni Portell, 15 de juliol de 1845.

Relacion de lo que indispensable necesita el Organo de la Cathedral de la Ciudad/ de Gerona para quedar en toda perfeccion y producir el hafecto que requiere/ un Organo es lo siguiente los dos registros nuevos del Organo Mayor y Cadireta/ y ponerlos en su correspondiente situacion la Cadireta detras del Organista 1º tecglado/ Organo principal 2º tecglado mas tres

25. ACCG, *Resoluciones capitulares 1825-1827*, annex 59.

26. ACCG, *Resoluciones capitulares 1829-1831*, annex 52.

registros de trompeteria nuevos en esta/ figura y el fuelle nuevo sin haser el mas minimo ruido y dar el viento/ al mismo grado de igualdad de manera que no poner el Organo de este modo nunca/ puede hir bien recomponiendolo aci como sencuenta por dinero que segasta nunca sera/ Organo, y el justo precio de lo esperado es el de dos mil y quinientos duros/ moneda española [...] Son #2.500 duros/ hotra Cuenta para limpiar y hafinarlo / 250 duros/ respondiendolo/ yo de huno y hotro hatada perfeccion/ Antonio Portell y Fuyana Organero./ [v]D.ⁿ Antonio Portell y Fuyana Organero/ Suservisor vive en la Isla de Mallorca/ Calle de la Barrateria N° 11 frente/ las Miñonas en Palma.²⁷

4. Segon pressupost d'Antoni Portell, 13 de novembre de 1847.

El Canonigo Hurtado junto con el S. Laudache/ como à obreros hicieron presente que con motibo de/ estos ambos enfermos, y no haber podido asistir/ en el Cabildo anterior combocan á V.S. para mani-/festar dos proposiciones à saber la 1ª que viendo/ que el organo de esta Ygla. con la afinacion que/ poco hace se hizo en el no suena como debe/ se abistaron con el organero que arregló el de la/ Colegiata de S. Felix, y si parece bien à V.S. se po-/dria contratar con el mismo sacando los registros/ de los Clarines á fuera que sonarian mucho mas/ cuia composicion dijo subiria á 6000 ll. y que/ el tal organero se hallaba en Blanes arre-/glando el de aquella comunidad, y se mar-/chará en seguida á Mallorca si V.S. no aprove-/cha esta ocasion, por que se ha bisto entiende en/ el arte de construir los organos./

Res.^{on} Placet y que dichos. S.S. Obreros escriban al Organero/ pase á esta para quedar ácordes enqargandose los/ mismos de su buena composicion y si hubiese de/ gastarse algo mas para su mejor construccion quedan/ facultados para ello.²⁸

27. ACCG, *Resoluciones capitulares 1843-1846*, 15 de juliol de 1845, foli inserit a continuació del 26.

28. ACCG, *Resoluciones capitulares 1846-1849*, 13 de novembre de 1847, f. 27v.